

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نپاشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

محمد محق

۱۶ سپتمبر ۲۰۲۲

محمد محق

کاوشگر جیمز وب، درنگی بر دشواری‌های آموزشی ما

با آغاز فعالیت کاوشگر جیمز وب، بشریت یک گام بزرگ دیگر به سوی معرفت و کشف جهان برداشت. پژوهش‌هایی که از این پس به کمک این کاوشگر انجام می‌شود با پیدا کردن سر نخ‌هایی از آغاز آفرینش، ما را تا نزدیکی‌های انفجار بزرگ خواهد برد، فضاهاى بین کهکشان‌ها را بهتر از پیش به تصویر خواهد کشید، در شناخت میلیاردها سیاهچاله به ما کمک خواهد کرد، احتمالاً از وجود عناصر جدیدی در ترکیب کاینات، و گونه‌های تازه‌ای از حیات پرده بر خواهد داشت، سفر به دنیاهاى کهکشانی دیگر را از تخیل به واقعیت نزدیکتر خواهد کرد، و بال‌های ما را برای پرواز در فراخنای هستی خواهد گشود.

چنین دستاوردهایی پیش از هر چیز محصول خرد علمی است که خود زاده نظام‌های آموزشی کارآمد در عصر مدرن است. تاریخ آموزش البته به چند هزار سال پیش از امروز بر می‌گردد، و هر تمدن سهمی در برافراشتن این بنای شکوهمند و افتخارآفرین داشته است. در تمدن اسلامی، در دورانی که هنوز اسکولاستیک قرون وسطایی حاکم نشده، و آزادی عقیده و تکرر اندیشه از میان نرفته بود، دانشمندی مانند خوارزمی، بیرونی، رازی، ابن نفیس، ابن سینا، خیام، ابن رشد و دیگران ظهور کردند و نام‌شان در کنار بزرگانی مانند سقراط، افلاطون، ارسطو، جالینوس، ابقراط و دیگران ثبت تاریخ علم شد، و امروزه همه مفاخر مسلمانان را تشکیل می‌دهند.

از روزگاری که تعصب مذهبی با استبداد سیاسی یکجا شد، ستاره علم در این سرزمین‌ها رو به افول نهاد، و دانش واقعی جایش را به خرافه و شبه علم داد و کار علماء از کشف افق‌های نو به نشخوار نسل اندر نسل سخنان تاریخ‌گذشته تبدیل شد و از آن پس هیچ دانشمند ناموری در این سرزمین‌ها به ظهور نرسید. به عکس ما، جهان غرب خود را از زیر آوار هزار ساله قرون وسطی رها کرد و عصر رنسانس و نوزائی را کلید زد، و با عزمی استوار پای در راه علم نهاد و علی‌رغم نارسائی‌های دستگاه‌های قدرت و پیامدهای استعماری آن، توانست جانی تازه به نهادهای اکادمیک بدهد و راهی تازه پیش روی پژوهش‌گران بنهد. این بار، دانش از انحصار کلیسا و اشراف‌زادگان همپیمان آن رها شد و

از طریق نظام‌های آموزشی سرتاسری به دسترس عموم مردم قرار گرفت، و در دامن آن، استعداد‌های درخشان انسانی امکان ظهور و بالندگی پیدا کردند.

در کشورهای ما، علی‌رغم تلاش‌هایی که برای نوسازی انجام یافته است، نظام‌های آموزشی هنوز از پارادایم قرون وسطایی خود رهائی نیافته و نتوانسته است به شکل‌گیری خرد خودبنیاد، پژوهش آزاد و تفکر انتقادی یاری برساند. در این میان، آموزش دینی از آسیب‌های ژرفتری رنج می‌برد، زیرا پذیرش تعبدی میراث گذشتگان و احساس حقارت در برابر سلف و پیشینیان، نیروی اندیشه را به بند کشیده و بهترین استعدادها را به روبات‌هایی برای ذخیره‌سازی معلومات تبدیل می‌کند که خود فاقد توانائی اندیشیدن‌اند، به ویژه آن مدارس که انتحاری تربیت می‌کنند.

راه‌اندازی کاوشگر جمیز وب یکی از هزاران دستاورد نظام آموزشی پویائی است که عصر مدرن به ارمغان آورده است. این گام بزرگ علمی یکبار دیگر ما را همراه با ادعای تمدن پنج‌هزار ساله ما، دچار شرمندگی نجومی کرد و ناکارآمدی نظام‌های فرسوده آموزشی ما را بر آفتاب افکند. وقت آن فرا رسیده است تا با دگرگونی اساسی نظام آموزشی، آن را در مسیر علم و خرد پویا قرار بدهیم، و بیش از این به نداشته‌های خود نبالیم.

July 13